

Et skib ved navn "Brda": Hansthalm 10.01.1975

Af *Flemming Skipper*
Lokalhistorisk Arkiv for Thisted Kommune

Mange navne og begivenheder knytter sig til Hansthalm Havns 40 årige historie. Men der er ét navn, der har bidt sig særligt fast i thyboernes bevidsthed.

Det er "Brda".

Den 700 tons tunge polske trawler, der natten til 10. januar 1975 forliste i yderhavnen. Af en besætning på 27 mand blev de 17 reddet af en helikopter fra Aalborg. Det var den største tragedie på denne del af Vestkysten, siden det russiske moderskib "Tukan"s forlis ud for Hansthalm 23. februar 1967 med 52 mand.

Og det var et natligt drama, der overværedes af mange tusinde mennesker fra nær og fjern; de var midt under en reportage i fjernsynet fra det netop overståede folketingsvalg blevet orienteret om, hvad der ved at udvikle sig på havnen i Hansthalm. De begav sig fra de trygge og varme stuer ud i mørket, ud på vejene, til Hansthalm, hvor de skabte trafikproblemer og gjorde deres til at forværre det kaos, der i forvejen rådede på havnen. Det er også en af grundene til, at navnet "Brda" har en særlig klang – så mange år efter. Det var en kamp på liv og død mellem naturkræfter, søfolk og redningsfolk.

Og altså med tilskuere.

Det var en redningsaktion der kunne synes håbløs, fordi den fandt sted i mørke og med vindstyrker op til 9-10 i bygerne. Det var en redningsaktion, der blev gjort vanskeligere af en sprogbarriere, som man i første omgang løste ved at knytte kontakt med det nødstedte skib via radioen på et andet polsk fiskefartøj, som lå i havnen med rorskade og derfor ikke kunne gå til assistance. Kun kaptajnen på "Brda" talte engelsk. Det skabte problemer under helikopteraktionen.

Og så var der

pressefotograferne.

De var også strømmet til fra nær og fjern efter meldingen om forliset i TV.

Glimtene i nattemørket fra pressefotografernes blitz generede redningsarbejdet så meget, at det måtte henstilles til dem at lade være med at bruge blitz.

De polske søfolk nægtede at modtage hjælp af redningsbåden fra Hansthalm.

Godt to timer efter knustes trawleren mod ydermolen, og de ti af den 27 mand store besætning omkom i det stormombruste hav.

Trawleren var kommet i vanskeligheder, da roret knækkede under indsejlingen. I et forsøg på at redde trawleren ønskede kaptajnen at få den bugseret i havn, og han kastede anker.

14 dage efter forliset: Voldsomme bølger skyller ind over østre tværmole, hvor vraget af den polske trawler "Brda" ligger

Pressefotograf Tage Jensen nåede 25 års jubilæum på Thisted Amts Tidende/Thisted Dagblad, før han omkom ved en flyulykke i 1988 kort tid efter, at han var skiftet til selvstændig virksomhed. Hans store billedarkiv - omfatter hele Thy - befinder sig i dag på Lokalhistorisk Arkiv. Det samme gør hans over 100 scrapbøger, der ligesom billederne er en vigtig kilde til Thys historie. Også til denne artikel.

I hast blev der samlet mandskab til en af de store stålkuttere fra Hanstholm og rekvireret helikopter-assistance. Inden kutteren nåede frem til den nødstedte trawler, knækkede ankerkæden, og de måtte opgive at få en bugserline om bord.

Knud Erik Nielsen, redaktør for Thisted Dagblads redaktion i Hanstholm fra 1969 til 1976.

Med den kraftige vindstyrke, der blæste direkte ind i det yderste havnebassin, var "Brda" et let bytte for de enorme naturkræfter; den blev kastet mod havnemolen og kæntrede. De 27 polakker klamrede sig til båden.

Fra land mislykkedes alle forsøg på redning, selv om skibet kun lå en lille snes meter ude.

Bunden i den polske trawler var flænset op, så olien flød ud og gjorde vandet mellem skib og stensætning begsort. Man kunne se søfolkene klamre sig til skibssiden. Pludselig blev fem mand i agterskibet med voldsom kraft fra en kæmpebølge slynget ud i olievandet mellem stenene, uden at man kunne stille noget op. Vind og vand rev i dem, alt var glat af olie, vandet iskoldt.

Thisted Dagblads redaktør på stedet var Knud Erik Nielsen, en erfaren journalist, der her for alvor fik sin ilddåb sammen med den 32-årige fotograf Tage Jensen. Han stod på bagenden af en lastvogn med vindstyrke 10 skråt ind forfra. Han brugte kun det lys, der var i mørket – fra redningshelikopterens projektør.

Om de mest dramatiske situationer rapporterede Knud Erik Nielsen:

"Ethvert håb måtte knyttes til redningshelikopteren. De følgende to timer blev et frygteligt drama, som gjorde et uudsletteligt indtryk på dem, der havde redningsaktionen på nært hold. Med

fare for eget liv opholdt redningsfolk, brandfolk og Falck-folk sig på bølgeskærmen med stiger og andet redningsmateriel, klar til at gribe ind, hvis en af polakkerne skulle blive kastet så langt op. Ulykkens mest grufulde øjeblik indtraf, da man fra bølgeskærmen så fem polakker blive skyllet ud i havnen og forsvinde i de frådende bølger. Dette øjeblik indtrådte, mens redningsaktionen var i fuld gang".

10 dage efter forliset: Hele Thy har fulgt med i dramaet omkring "Brda". Mange vil også studere vraget på nærmeste hold

Fisker Gert Johansen var en af dem, der forsøgte at komme ud at bjærge i stensætningen:

"Det var komplet umuligt. Bølgerne skyllede ind over molen. Og stenene var glatte af den svære olie fra trawlerens ødelagte tank. Det var umuligt både at komme ud til trawleren og at komme fra den", fortalte han til B.T. "Jeg glemmer aldrig synet af en hånd, som vi forsøgte at få fat i. Men den var så fedtet af olie, at vi ikke kunne holde ham. Og så gled han bort – sådan i en sort tjærepøl. Det syn – det glemmer man aldrig".

Så tæt på – alligevel så uafvendeligt. Bølgerne efter de dramatiske timer denne januarnat i 1975 havde svært ved at lægge sig og har sat spor i mange thyboers bevidsthed – så mange år efter. Blot navnet "Brda" er nok til at kalde det hele frem igen.

September 1975: En tysk flydekran bjærger vraget af "Brda" og resterne breder sig snart over hele molen.